

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

รัตนา ทองเนื้อแปด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
เมษายน 2556

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

รัตนา ทองเนื้อแปด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

เมษายน 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

A STUDY OF THE RELATIONSHIP BETWEEN LEADERSHIP CHARACTERISTICS AND
MANAGEMENT SKILLS OF ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE OF
PHRANAKHON SI AYUTTHAYA PRIMARY EDUCATIONAL AREA 2

RATANA THONGNUAPAD

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
Phranakhon Si Ayuttaya Rajabhat University
April 2013

รัตนา ทองเนื้อแปด. (2556). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับทักษะการบริหารงาน
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร.พรเทพ ฐิ์แผน, ดร.แสน สมนึก

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 2) ศึกษาทักษะการบริหารงาน
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
จำนวน 117 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษา มีคุณลักษณะผู้นำโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับ
ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านฐานะทางสังคม ด้านบุคลิกภาพ ด้านสุขภาพ
และด้านสติปัญญา
2. ผู้บริหารสถานศึกษา มีทักษะการบริหารงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ
ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านเทคนิค และทักษะด้านความคิดรวบยอด
3. คุณลักษณะผู้นำมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Ratana Thongnuapad. (2013). **A Study of the Relationship between Leadership Characteristics and Management Skills of Administrators under the Office of Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational Area 2.** Master's Thesis, M.Ed. (Educational Administration). Phranakhon Si Ayutthaya: Phranathon Si Ayutthaya Rajabhat University. Advisory Committee: Dr.Pornthep Ruphan, Dr.San Somnuk.

ABSTRACT

This research aimed to: 1) study the leadership characteristics of the administrators under the Office of Phrankhon Si Ayutthaya Primary Educational Area 2; 2) investigate the management skills of the administrators; and 3) seek the relationship between the leadership characteristics and the management skills of the administrators. The sample group consisted of 117 school administrators under the Office of Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational Area 2. The instrument was a questionnaire. The statistical analysis was performed in terms of percentage, mean, standard deviation and Pearson's Correlation Coefficient.

The findings were indicated as follows:

1. As a whole, the administrators' leadership characteristics were at the highest levels ranking respectively from high to low levels: responsibility, social status, personality, health and intelligence.
2. High levels of the administrators' management skills revealed as a whole ranking respectively from high to low levels: human relations, techniques and concepts.
3. The leadership characteristics positively related to the administrators' management skills at the high level with the statistically significant level of .01.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 สำเร็จได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ดร.พรเทพ ฐิ์แผน และ ดร.แสน สมนึก คณะกรรมการควบคุม เอาใจใส่ ช่วยเหลือ แนะนำ ตลอดจนแก้ไข ปรับปรุง ข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างใกล้ชิดมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ คือ ดร.ชิตชัย สนั่นเสียง รองอธิการบดี ฝ่ายวิจัย และบริการทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ดร.อังฉรา คหินทวงศ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดลาดกระโหลง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ที่กรุณาได้ให้คำชี้แนะตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ เครื่องมือ ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ที่เสียสละเวลาตอบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณเพื่อนร่วมรุ่น และเพื่อนร่วมงานทุก ๆ คน ที่มีส่วนช่วยเหลือ และให้กำลังใจในการจัดทำวิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี คุณประโยชน์อันเกิดจากการทำวิจัยในครั้งนี้ ขอมอบเป็นความกตัญญูแก่บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

รัตนา ทองเนื้อแปด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ	ซ
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฏ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
สมมติฐานของการวิจัย	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ผู้บริหารสถานศึกษา	9
ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา.....	9
บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา	10
ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา	17
คุณลักษณะผู้นำ	25
ทฤษฎีคุณลักษณะผู้นำ	25
ความหมายเกี่ยวกับผู้นำและความเป็นผู้นำ	32
คุณลักษณะผู้นำที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา.....	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ) ทักษะการบริหารงาน.....	49
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะการบริหารงาน	49
ความหมายของทักษะการบริหาร.....	60
ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับทักษะการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา.....	61
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	63
งานวิจัยในประเทศ	64
งานวิจัยต่างประเทศ.....	68
3 วิธีดำเนินการวิจัย	70
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	70
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	71
การสร้างเครื่องมือ	72
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	73
การวิเคราะห์ข้อมูล	74
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	75
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษา.....	76
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา	78
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา.....	84
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับทักษะ การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา.....	88
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	91
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	91
วิธีดำเนินการวิจัย	91

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ) สรุปผลการวิจัย.....	93
อภิปรายผลการวิจัย.....	95
ข้อเสนอแนะ.....	104
 บรรณานุกรม	 106
 ภาคผนวก.....	 116
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ	117
ภาคผนวก ข เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล	119
ภาคผนวก ค ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	137
ภาคผนวก ง หนังสือราชการที่เกี่ยวข้อง	144
 ประวัติย่อผู้วิจัย	 152

สารบัญญัตินำ

ตาราง	หน้า
1	แสดงคุณสมบัติและทักษะที่แยกผู้นำจากบุคคลที่ไม่ใช่ผู้นำ 40
2	จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง แยกเป็นรายอำเภอ 71
3	จำนวน ร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษา 77
4	ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยรวมและรายด้าน 78
5	ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านสุขภาพ โดยรวมและรายข้อ 79
6	ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านสติปัญญา โดยรวมและรายข้อ 80
7	ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านบุคลิกภาพ โดยรวมและรายข้อ 81
8	ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านความรับผิดชอบ โดยรวมและรายข้อ 82
9	ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านฐานะทางสังคม โดยรวมและรายข้อ 83
10	ผลการวิเคราะห์ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยรวมและรายด้าน.. 84
11	ผลการวิเคราะห์ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ทักษะด้านเทคนิค โดยรวมและรายข้อ 85

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
12	ผลการวิเคราะห์ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยรวมและรายข้อ.....	86
13	ผลการวิเคราะห์ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ทักษะด้านความคิดรวบยอด โดยรวมและรายข้อ	87
14	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา... พระนครศรีอยุธยา เขต2 โดยรวมและรายด้าน.....	89

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงกรอบความคิดในการวิจัย.....	6